

„Vönduð vinnubrögð í heyskap skila betra fœðri og lækkar fœðurkostnað.“

Mynd / Vilborg Rún Guðmundsdóttir

Hugum að heyskap

Heyskapur er víða hafinn og er að hefjast hjá öðrum, en fœðrið er einn mikilvægasti þáttur búskapar með jörturdýr. Gæði gróffœðurs hefur mikil áhrif á afurðir, fœðurkostnað og heilsufar. Árangur í fœðuröflun er samspil margra þátta. Hér verður farið yfir helstu atriði sem gott er að hafa í huga í heyskapnum.

Baldur Örn Samúelsson.

eykst. En vissulega þarf ekki allt gróffœðrið að vera afurðafœður og gæta þarf þess að hafa nægt magn af þeim tegundum sem þarf fyrir mismunandi skepnur.

Snemmslegið gras hefur hærri fœðurgildi og skilar hærri afurðum en með auknum vexti eykst þurrefnis uppskeran. Finna þarf jafnvægi á milli gæða og magns uppskeru. Eftir að grösín skriða fellur fœðurgildið mjög hratt. Til að ná sem mestu fœðri af góðum gæðum á að stefna á að slá um skrið. Hafa verður í huga að hefja slátt tímanlega því sjaldnast er hægt að klára heyskapinn á einum degi, því við viljum ekki að túnin sem verða slegin síðast verði orðin of spröttin.

Hika er sama og tapa, það getur verið mjög kostnaðarsamt að nýta ekki góða veðurglugga þó grösín séu ekki alveg komin að skriði. Rétt getur verið

að nýta þá veðurglugga sem skapast, því ekkert er öruggt með veðrið hvort það verði heppilegt til heyskapar við skrið, því ekki viljum við að grasið spretti úr sér. Betra getur verið að ná afurðafœðri en í aðeins minna magni en að sitja uppi með mikið af lakara fœðri. Einnig geta snemmslegin tún skilað góðri annarri uppskeru sem getur bætt upp „uppskerutapið“.

Þurrefni

Mikilvægt er að ná að þurrka heyið sem hraðast til að hægja á frumuöndun og lágmarka tap á næringarefnum. Mikilvægt er að breiða úr sláttugörðum strax eða að slá með knosara. Heppilegasta þurrkstigið fyrir nautgripi er um 35–45% þurrefni. Ef heyjað er í rúllur viljum við horfa meira til efri markanna en þegar

heyjað er í stæður til þeirra neðri til að auðvelda þjöppun. Ef þurrefnið er of lágt er hætta á safatapi og einnig er erfiðara að ná góðri verkun í heyið. Fyrir sauðfé viljum við oft heldur hærri þurrefni en fyrir nautgripi þá sérstaklega ef fœð er á taði, þá yfir 50% þurrefni.

Að meta þurrefni

Grasþurrt hey þar sem slegið er í þurrki er um 18–26% þurrefni. Hægt er að mæla þurrefni með að taka sýni og þurrka það í örbylgjuofni.

Taka skal 100 g af grasi, klippa það í 3–4 cm stubba og setja sýnið á disk inn í örbylgjuofn ásamt ¾ fullu glasi af vatni. Hita þá sýnið í 3–5 mínútur, næst skal vigta það, hræra í því og endurtaka þar til sýnið virðist vera orðið þurrt, þá stytta tímann í hálfa til eina mínútu. Þegar sýnið er hætt að léttast í eftir tvo eða 3 hringi þá er þyngdin á sýninu þurrefnis prósentan.

Einfaldari aðferð er svokölluð handarkreisti aðferð. Safnið sýni sem er handfylli og klippið það í 1–2 cm stubba, kreistið sýnið þétt í kúlu í lófanum í um það bil 30 sekúndur og opnið svo lófann hratt og metið sýnið:

Undir 25% þurrefni: Vökvi rennur úr sýninu og gras kúlan heldur lögun sinni. Höndin er blaut eftir vökvann úr sýninu

25–30% þurrefni: Kúlan heldur lögun sinni og enginn sjáanlegur vökvi á hendinni. Höndin er rök.

30–40% þurrefni: Kúlan dettur í sundur rölega, enginn sjáanlegur vökvi og höndin er lítið sem ekkert rök.

Yfir 40% þurrefni: Kúlan tæst hratt í sundur. Hafið í huga að við sama þurrkstig virðast stöngulrík sýni vera þurrari en laufrík sýni. Einnig virðast sýni vera blautara en raun ber vitni ef sýnið er blautt vegna mikils áfalls eða rigningar.

Sláttur

Hvenær dagsins er best að slá? Grösín eru sykurríkust seinnipart dags eftir að hafa ljóstillífað frá því að sólin kom upp. Hins vegar fer þurrkur dvínandi seinni part dags og er litill á nóttunni. Því er vænlegra að slá fyrir og um hádegi þegar þurrkurinn er hvað mestur til að ná sem hraðastri forþurrkun, svo við töpum sem minnst af sykri í frumuöndun. Þó grösín séu sykurríkust síðdegis hefur það lítið að segja ef ekki næst að þurrka heyið nógu hratt því frumuöndunin eyðir

sykrinum yfir nóttina. Gæta þarf þess að hefja ekki slátt fyrr en allt áfall er farið ef því er komið við.

Sláttunánd ætti ekki að vera lægri en 8 cm og tíðkast oft að hafa hana jafnvel hærri. Með góða stubblengd liggur heyið ekki eins nálægt jörðinni sem flýtir forþurrkun. Sömuleiðis verður minni hætta á jarðvegsmengun við meðhöndlun heyvinnuvélanna sem getur spillt verkun og lystugleika fœðursins. Neðsti hluti grasanna er orkurýr, túnin verða fljótari að taka við sér og skila betri endurvexti.

Hirðing

Þjöppun skiptir miklu máli bæði í rúllu- og stæðugerð til að útiloka loft. Auðveldara er að þjappa heyið ef það er vel saxað og gæta þarf þess að hnífarnir í hirðingartækinu séu vel brýndir. Gæta þarf þess að pakka inn sem fyrst rúllum eftir að þær hafa verið bundnar og keyra þeim heim sem fyrst til að minnka hættuna á að súrefni komist inn í gegnum plastið og spilli verkuninni. Ef rúllur eru skildar eftir úti á túni er aukin hætta á að fuglar gati plastið og getur hlotist mikið tjón af því. Gæta þarf þess að líma strax fyrir öll göt á plasthjúpnum. Vil ég síðan benda á grein Sigurðar Max Jónssonar um val á íblöndunarefnum sem birt var í síðasta bændablaði.

Heysýnataka

Það getur verið gott að hafa heysýnatöku í huga þegar verið er að keyra rúllur heim og jafnvel taka frá þær rúllur sem á að taka sýni úr til að flýta fyrir sýnatöku þegar þar að kemur. Gott er að taka sýni sem endurspeglar hvernig á að fœðra í vetur en líka sömuleiðis ef áhugi er að skoða einstaka tún. Einnig er hægt að taka hirðingarsýni og þegar heyið er vel þurrt þá mun ekki verða mikil breyting á fœðrinu í plastinu en gott er að taka verkað sýni þegar þurrefnið er undir 50%.

Lokaorð

Vönduð vinnubrögð í heyskap skila betra fœðri og lækkar fœðurkostnað. Það er því eftir töluverðu að slægjast að vanda til verka. Vonandi verður þetta gott heyskaparár og gangi bændum sem allra best í fœðuröflun.

Höfundur er ráðunautur í fœðrun hjá RML.

VARAHLUTIR Í KERRUR

Sími 517 5000
Vagnhöfða 7, 110 Rvk.
stalogstansar.is

Bílabúðin
Stál og stansar

